

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR LIETAS Nr. 2022-31-03

IZSKATĪŠANAS ATSĀKŠANU TIESAS SĒDĒ AR LIETAS DALĪBNIEKU PIEDALĪŠANOS

Rīgā

2023. gada 27. aprīlī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.² un 28.¹ un 30. pantu,

taisot spriedumu lietā Nr. 2022-31-03 „Par Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi” 1. pielikuma 4. tabulas 3. punkta un 3. pielikuma 7. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam” (turpmāk – lieta Nr. 2022-31-03), kas ierosināta pēc pieteikuma, kuru iesnieguši trīsdesmit astoņi 13. Saeimas deputāti: Jānis Vucāns, Edgars Kucins, Evija Papule, Gundars Daudze, Armands Krauze, Uldis Augulis, Māris Možvillo, Raimonds Bergmanis, Janīna Jalinska, Ļubova Švecova, Māris Kučinskis, Jānis Dūklavs, Karina Sprūde, Jūlija Stepaņenko, Edgars Tavors, Viktors Valainis, Ralfs Nemiro, Inga Šuplinska, Inguna Rībena, Romāns Naudiņš, Ēriks Pucens, Ivans Ribakovs, Jānis Urbanovičs, Jānis Krišāns, Vitālijs Orlovs, Zenta Tretjaka, Ivans Klementjevs, Andrejs Klementjevs, Didzis Šmits, Inga Goldberga, Sergejs Dolgopolovs, Nikolajs Kabanovs, Boriss Cilevičs, Vladimirs Nikonovs, Igors Pimenovs, Jānis Tutins, Valērijs Agešins un Artūrs Rubiks (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzējs),

tiesnešu apspriedē konstatēja:

1. Izskatāmajā lietā tiek apstrīdēta Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 445) 1. pielikuma 4. tabulas 3. punkta un 3. pielikuma 7. punkta (turpmāk arī – apstrīdētais regulējums) atbilstība Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam.

1.1. Ministru kabinets 2016. gada 5. jūlijā pieņēma Noteikumus Nr. 445, kas stājās spēkā 2016. gada 1. septembrī. Apstrīdētais Noteikumu Nr. 445 1. pielikuma 4. tabulas 3. punkts noteica, ka pirmsskolas pedagoga zemākā mēneša darba algas likme ir 872 *euro*.

Ar Ministru kabineta 2022. gada 5. jūlija noteikumiem Nr. 415 “Grozījumi “Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”” (turpmāk – Noteikumi Nr. 415), kas stājās spēkā 2022. gada 1. septembrī, pirmsskolas pedagoga zemākā mēneša darba algas likme noteikta 970 *euro* apmērā.

Ar Ministru kabineta 2022. gada 13. decembra noteikumiem Nr. 787 “Grozījumi “Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”” (turpmāk – Noteikumi Nr. 787), kas stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī, pirmsskolas pedagoga zemākā mēneša darba algas likme noteikta 1070 *euro* apmērā.

Savukārt ar Ministru kabineta 2023. gada 21. aprīļa noteikumiem Nr. 199 “Grozījumi “Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumos Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”” (turpmāk – Noteikumi Nr. 199), kas stāsies spēkā 2023. gada 1. septembrī pirmsskolas pedagoga zemākā mēneša darba algas likme noteikta 1240 *euro* apmērā.

Tādējādi tiesvedības procesa laikā Ministru kabinets pirmsskolas izglītības pedagoga zemāko darba algas likmi ir pārskatījis.

1.2. Apstrīdētais Noteikumu Nr. 445 3. pielikuma 7. punkts noteica, ka pirmsskolas izglītības pedagoga darba slodze nedēļā ir 40 astronomiskās stundas, no tām 36 stundas paredzētas mācību stundu un nodarbību vadīšanai, savukārt darba slodze gadā ir 1760 stundas.

Ar Noteikumu Nr. 787 1.9. apakšpunktu Noteikumu Nr. 445 3. pielikums izteikts jaunā redakcijā, tā 8. punktā nosakot, ka pirmsskolas izglītības pedagoga kopējā darba slodze gadā ir 1760 stundas, darba slodze nedēļā ir 40 astronomiskās

stundas, savukārt mācību stundu un nodarbību vadīšanai noteiktas 34 stundas. Atbilstoši Noteikumu Nr. 445 pārejas noteikumu 50. punktā noteiktajam pirmsskolas izglītības pedagoga darba slodzi nedēļā mācību stundu un nodarbību vadīšanai 34 stundu apmērā piemēro no 2023. gada 1. septembra.

Savukārt ar Noteikumu Nr. 199 1.4. apakšpunktu pārejas noteikumu 50. punkts svītrots un Noteikumu Nr. 445 3. pielikums izteikts jaunā redakcijā, tā 8. punktā saglabājot pirmsskolas izglītības pedagoga darba slodzi 40 astronomiskās stundas nedēļā, bet mācību stundu un nodarbību vadīšanai nosakot 34 stundas nedēļā.

Tādējādi tiesvedības procesa laikā Ministru kabinets ir arī noteicis no apstrīdētā Noteikumu Nr. 445 3. pielikuma 7. punkta atšķirīgu pirmsskolas izglītības pedagoga darba slodzes sadalījumu.

1.3. Lietā pastāv atšķirīgi lietas dalībnieku un pieaicināto personu viedokļi par to, vai pirmsskolas izglītības pedagogam noteiktā zemākā mēneša darba algas likme atbilst Satversmes 107. pantā ietvertajām tiesībām saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu un vai pirmsskolas izglītības pedagogi un pārējo izglītības iestāžu pedagogi ir savstarpēji salīdzināmi Satversmes 91. panta pirmā teikuma izpratnē. Proti, Pieteikuma iesniedzēja un vairāku pieaicināto personu ieskatā pirmsskolas izglītības pedagogam noteiktā zemākā mēneša darba algas likme neatbilstot Satversmes 107. pantā ietvertajām tiesībām saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu. Pirmsskolas izglītības pedagogiem un pārējo izglītības iestāžu pedagogiem kā reglamentētās profesijas pārstāvjiem, izglītības un profesionālās kvalifikācijas prasības tiekot izvirzītas, ievērojot veicamo darba pienākumu raksturu, un ar pienākumu pildīšanu saistīto atbildības līmeni. Tie esot objektīvi kritēriji, lai varētu salīdzināt vienas profesijas vairāku apakšgrupu pārstāvjus. Tāpat Pieteikuma iesniedzējs un vairākas lietā pieaicinātās personas uzskata, ka apstrīdētais regulējums neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam tāpēc, ka tajā noteikta atšķirīga zemākā mēneša darba algas likme un lielāks darba slodzes apmērs pirmsskolas izglītības pedagogiem, salīdzinājumā ar pārējiem vispārējās vidējās izglītības pakāpēs strādājošiem pedagogiem.

Savukārt institūcija, kas izdevusi apstrīdētās normas, – Ministru kabinets – un vairākas citas lietā pieaicinātās personas norāda, ka apstrīdētais regulējums

atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam. Pirmsskolas izglītības pedagogu un vispārējās vidējās izglītības pedagogu profesionālās kvalifikācijas prasības, darba saturs, metožu pielietošana, kā arī pienākumi pret bērnu un izglītojamo sagatavotību valsts noteiktajam obligātajam izglītības saturam, saskaņā ar pirmsskolas izglītības vadlīnijām un izglītības standartu prasībām atšķiras. Tāpēc pirmsskolas izglītības iestādes pedagogs un vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības pedagogs esot atšķirīgas personu grupas un tās neatrodies vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Tādēļ atšķirīgām personu grupām esot pamats noteikt atšķirīgu zemāko mēneša darba algas likmi. Pedagoga atlīdzībai esot jābūt samērīgai ar pedagoga amatam izvirzītajām prasībām un noteiktiem ierobežojumiem. Pirmsskolas izglītības pedagogam neesot no amata izrietošu ierobežojumu, bet esot vairāki kompensējoši mehānismi, kuru nav citiem publiskajā sektorā nodarbinātajiem. Tāpēc pirmsskolas izglītības pedagogiem noteiktā samaksa pildot atlīdzinošo funkciju par veikto darbu.

2. Saskaņā ar Vispārējās izglītības likuma 3. panta pirmajā daļā noteikto pirmsskolas izglītība ir viena no vispārējās izglītības pakāpēm. Vispārējās izglītības likuma 20.¹ panta pirmā daļa noteic, ka bērniem no piecu gadu vecuma pirmsskolas izglītības programmas apguve ir obligāta. Tādējādi pirmsskolas izglītība ir vispārējās izglītības pirmā pakāpe. Izglītības likuma 53. panta pirmajā daļā noteikts, ka pedagoga mēnešalgu nosaka atbilstoši mēnešalgas likmei, kas nav zemāka par Ministru kabineta noteikto likmi, un darba slodzei. Nosakot mēnešalgu, var ņemt vērā arī pedagoga darba stāžu atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem par pedagoga darba samaksas kārtību un darba samaksas lielumu, kā arī pedagoga profesionālo kvalifikāciju.

Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2021.-2027. gadam (*apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija rīkojumu Nr. 436*), nosakot indikatīvi nepieciešamo finansējumu pedagogu darba samaksas izmaiņām, vispārējās vidējās izglītības pedagogu darba samaksas pieauguma apmērs aprēķināts tā, lai to būtu iespējams salīdzināt ar pārējiem augstāko izglītību ieguvušajiem nodarbinātajiem.

Izglītības likuma 50. panta pirmajā daļā uzskaitīti ierobežojumi strādāt par pedagogu. Ar likumu noteiktās amata prasības un ierobežojumi amata ieņemšanai ir attiecināmas gan uz pirmsskolas izglītības pedagogiem, gan arī pārējo izglītības iestāžu pedagogiem. Tāpat Izglītības likuma 52. panta pirmajā daļā noteiktās sociālās garantijas ir attiecināmas uz visu izglītības iestāžu pedagogiem. Savukārt uz pedagogiem nav attiecināmas Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā paredzētās vispārējās piemaksas, prēmijas, naudas balvas, pabalsti un kompensācijas, izņemot minētā likuma 3. panta astotajā un devītajā daļā noteikto. Tādējādi pirmsskolas izglītības pedagogiem, tāpat kā pārējiem pedagogiem, ir noteikta specifiska atlīdzības un sociālo garantiju sistēma, kas atšķiras no valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām (darbiniekiem) noteiktās atlīdzības un sociālo garantiju sistēmas.

Ņemot vērā minēto, papildus faktiskajiem apstākļiem un juridiskajiem argumentiem, kas noskaidroti lietas sagatavošanas laikā un pārbaudīti 2023. gada 27. aprīļa tiesas sēdē, ir nepieciešams noskaidrot lietas dalībnieku un pieaicināto personu viedokli par grozījumu Noteikumos Nr. 445 ietekmi uz apstrīdēto regulējumu. Tāpat nepieciešams noskaidrot arī citus lietas izspriešanai būtiskus jautājumus un uz klausīt papildu pieaicinātās personas, kuru viedokļa uzklaušana var sekmēt vispusīgu un objektīvu lietas izskatīšanu.

Satversmes tiesa secināja:

3. Sākotnēji lietas Nr. 2022-31-03 izskatīšana noteikta rakstveida procesā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta desmito daļu, 28.¹ panta pirmo un 1.¹ daļu.

4. Ievērojot šā lēmuma 1. un 2. punktā konstatēto, izskatot lietu rakstveida procesā, Satversmes tiesa secināja, ka tai nepieciešams papildus noskaidrot:

- 1) Vai, ņemot vērā to, ka ir pieņemti Noteikumi Nr. 199, Pieteikuma iesniedzēji uztur pieteikumā ietverto prasījumu izvērtēt apstrīdētā regulējuma atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam?
- 2) Vai ar Noteikumiem Nr. 415, Noteikumiem Nr. 787 un Noteikumiem Nr. 199 ir novērsti Pieteikuma iesniedzēja iebildumi par apstrīdētā

regulējuma neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam?

- 3) Kādi kritēriji tika izmantoti apstrīdētajā regulējumā, Noteikumos Nr. 415, Noteikumos Nr. 787 un Noteikumos Nr. 199, nosakot pirmsskolas izglītības pedagogu zemākās darba algas likmi?
- 4) Vai, nosakot pirmsskolas izglītības pedagogu zemākās darba algas likmi apstrīdētajā regulējumā, Noteikumos Nr. 415, Noteikumos Nr. 787 un Noteikumos Nr. 199 tika izvērtēta konkrētās atlīdzības atbilstība Satversmes 107. pantam? Vai, nosakot pirmsskolas izglītības pedagogu zemākās darba algas likmes attiecīgajos periodos, tika vērtēta šīs atlīdzības atbilstība tiesiskās vienlīdzības principam?
- 5) Kādas tieši sociālās garantijas un kompensējošie mehānismi ir piešķirti pirmsskolas izglītības pedagogiem un vai tie atšķiras citās izglītības pakāpēs nodarbinātajiem pedagogiem?
- 6) Vai pastāv kritēriji, pēc kuriem iespējams izvērtēt, vai pirmsskolas izglītības, vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pedagogi veic vienādas vērtības darbu? Vai vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē nodarbinātie pedagogi, salīdzinot ar pirmsskolas izglītības pakāpē strādājošajiem, veic vienādas vērtības darbu?

Tādējādi lietas Nr. 2022-31-03 izskatīšana atsākama tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

5. Satversmes tiesas likuma 28. panta septītā daļa noteic, ka tiesas sēdē pēc lietas dalībnieku uzklauššanas, ja nepieciešams, tiek uzklauštas pieaicinātās personas.

Lietas sagatavošanas laikā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 22. panta otrās daļas 2. punktu, tika noteiktas šādas pieaicinātās personas: Izglītības un zinātnes ministrija, tiesībsargs, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība, biedrība "Latvijas Pašvaldību savienība", biedrība "Neatkarīgā izglītības biedrība" un *Dr. paed.* Inga Stangaine.

Ievērojot šā lēmuma 2. punktā norādīto, par pieaicināto personu lietā atzīstama arī Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes dekāne *Dr. paed., prof.* Linda Daniela un Latvijas Universitātes Valststiesību zinātņu katedras lektore *Mg. iur.* Anita Kovaļevska. Viedokļa sniegšanai minētās personas uzaicināmas uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos, lūdzot sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:

- 1) Vai pieaicinātās personas *Mg. iur.* Anitas Kovaļevskas ieskatā valsts ir pienācīgi izpildījusi tai noteikto pienākumu izveidot atbilstošu atlīdzības sistēmu pirmsskolas izglītības pedagogiem? Kādi kritēriji būtu izmantojami, lai pārliecinātos par to, ka pirmsskolas izglītības pedagogiem noteiktā atlīdzība ir atbilstoša veiktajam darbam saskaņā ar Satversmes 107. pantu?
- 2) Vai pieaicinātās personas *Mg. iur.* Anitas Kovaļevskas ieskatā no starptautiskajām tiesībām var atvasināt kritērijus, kas jāņem vērā, lai izvērtētu, vai pirmsskolas izglītības pedagogu atlīdzības sistēma ir izveidota pienācīgi?
- 3) Vai pieaicinātās personas *Dr. paed.* Lindas Danielas ieskatā darba procesā izmantotās metodes, mācību programmas, profesionālā kvalifikācija, prasmes un atbildība, kā arī pirmsskolas izglītības pakāpēs sasniedzamie mērķi ietekmē pirmsskolas izglītības pedagoga veicamā darba vērtību, salīdzinājumā ar citās vispārējās izglītības pakāpēs strādājošajiem pedagogiem?
- 4) Ar ko pieaicinātās personas *Dr. paed.* Lindas Danielas ieskatā atšķiras pirmsskolas izglītības pakāpē strādājošo pedagogu darbs, salīdzinot ar citiem vispārējās izglītības pakāpēs strādājošajiem pedagogiem?
- 5) Vai pieaicinātās personas *Dr. paed.* Lindas Danielas ieskatā pastāv kritēriji, pēc kuriem iespējams izvērtēt, vai pirmsskolas izglītības, vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pedagogi veic vienādas vērtības darbu? Vai vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības pakāpē nodarbinātie pedagogi, salīdzinot ar pirmsskolas izglītības pakāpē strādājošajiem, veic vienādas vērtības darbu?

Savukārt, iepazīsies ar pieaicināto personu – tiesībsarga, biedrības “Latvijas Pašvaldību savienība”, biedrības “Neatkarīgā izglītības biedrība” un *Dr. paed.* Ingas Stangaines – viedokļiem, Satversmes tiesa atzīst, ka nav nepieciešama minēto pieaicināto personu uzklauššana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 26.–28.¹ pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Atsākt lietas Nr. 2022-31-03 „Par Ministru kabineta 2016. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 445 „Pedagogu darba samaksas noteikumi” 1. pielikuma 4. tabulas 3. punkta un 3. pielikuma 7. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 107. pantam” izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos **2023. gada 19. maijā plkst. 14.00** Satversmes tiesas sēžu zālē (Rīgā, Jura Alunāna ielā 1).

2. Aicināt uz tiesas sēdi:

1) lietas dalībniekus:

- a) Pieteikuma iesniedzēju – trīsdesmit astoņu 13. Saeimas deputātu – pārstāvi;
- b) institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabineta – pārstāvi;

2) pieaicinātās personas:

- a) Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvi;
- b) Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāvi;
- c) *Dr. paed.* Lindu Danielu;
- d) *Mg. iur.* Anitu Kovaļevsku.

3. Nosūtīt lietas dalībniekiem un pieaicinātajām personām šā lēmuma kopiju.

4. Nosūtīt *Dr. paed.* Lindai Danielai un *Mg. iur.* Anitai Kovaļevskai trīsdesmit astoņu 13. Saeimas deputātu pieteikuma (pieteikums Nr. 127/2022) un Ministru kabineta atbildes raksta lietā Nr. 2022-31-03 kopijas.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš